

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,
tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,

el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos susiekimo ministerijai

Nr.

Į 2025-11-17

Nr. 2-3861

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Vidaus reikalų ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimo Nr. 716 „Dėl Nuostolių, patirtų teikiant viešąsias keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugas ir (ar) viešąsias kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas, jų poreikio nustatymo ir kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia dėl jų savo pastabas ir pasiūlymus:

1. Nutarimo projektu keičiamo Nuostolių, patirtų teikiant viešąsias keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugas ir (ar) viešąsias kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas, jų poreikio nustatymo ir kompensavimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 9² punktas tikslintinas šiais aspektais:

1.1. Minimas koeficientas nurodomas kaip sąnaudų ir pajamų santykio koeficientas. Taigi didesnė indekso reikšmė turėtų reikšti didesnes sąnaudas ir (ar) mažesnes pajamas. 40 proc. rodiklis šiuo atveju reiškia, kad pajamos turi viršyti sąnaudas 2,5 karto (100/40). T. y. savivaldybė turėtų vežėjui kompensuoti sumą, kuri viršija sąnaudas 2,5 karto.

Jeigu turima omenyje, kad pajamomis turėtų būti padengiama ne mažiau kaip 40 proc. sąnaudų – tuomet šis koeficientas turėtų būti vadinamas pajamų ir sąnaudų santykio koeficientu (atitinkamai tikslintinas ir galiojančio Aprašo 3 punktas).

Taip pat siūlome įvertinti, ar kartu nereikėtų tikslinti ir galiojančio Aprašo 3 punkto, įvertinant tai, ar jame nurodomas B kintamasis turėtų būti apskaičiuojamas lyginant **traukinio ir autobuso** išmetamo anglies dvideginio kiekį, ar **autobuso ir traukinio** išmetamo anglies dvideginio kiekį (iš pateiktos formuluotės gali būti suprantama, kad kuo didesni traukinio išmetimai, tuo didesnė turėtų būti koeficiento reikšmė). Taip pat skaičiuojant koeficientą turėtų būti įvertinta, kad viena ar abi transporto priemonės gali būti netaršios, todėl formulėje gali atsirasti dalyba iš 0 (kuri negalima) arba 0 dalijamas iš kito skaičiaus (rezultatas visada 0).

1.2. Aprašo 3 punkte 40 proc. rodiklis nurodomas ne sąnaudų ir pajamų santykio koeficientui, o socialinio, aplinkosauginio, traukinių užimtumo ir geležinkelio įmonių (vežėjų) sąnaudų ir pajamų koeficientų balų sumai. Siūlome galiojančias ir keičiamas nuostatas suderinti tarpusavyje.

1.3. Kompensuojama nuostolių suma (procentinis dydis ar formulė) turėtų būti nustatoma arba Aprašu arba Susitarimu, bet ne abiem dokumentais kartu. Tuo tarpu pagal siūlomą keitimą Aprašas nustatytų konkrečią Susitarimo nuostatą. Siūlome arba braukti žodžius „Susitarime nustatoma“, arba tikslinti punktą nustatant galimybę vežėjui kompensuojamų dydį nustatyti Susitarimu, o Aprašu reguliuoti ne konkretų dydį, o bendruosius principus.

2. Aprašo 9³ punkte nustatoma, kad „Tais atvejais, kai savivaldybė (-ės) *inicijuoja papildomos viešosios paslaugos* teikimą, įskaitant naujos stotelės atidarymą jau egzistuojančiame maršrute ar papildomą reisą, šios papildomos paslaugos teikimo sąnaudos yra apskaičiuojamos atskirai *ir turi būti visiškai kompensuojamos tos savivaldybės (-ių), kurios (-ių) prašymu atitinkamas pakeitimas buvo atliktas*“. Siūlome nuostatą tikslinti, nes:

2.1. Nei Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekse (toliau – Kodeksas), nei Apraše nėra apibrėžta sąvoka „papildomos viešosios paslaugos“ ar kitaip paaiškintas šios formuluotės turinys. Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 19 dalį, kurioje apibrėžta, kad viešoji paslauga yra pagal įstatymų ir (ar) viešojo administravimo subjektų nustatytus reikalavimus vykdoma šių subjektų prižiūrima veikla, kuria sukuriamą valstybės ar savivaldybių garantuojama ir visuomenės nariams vienodai prieinama nauda, į tai, kad pagal Kodekso 30¹ straipsnio 1 dalį geležinkelio stotelė yra geležinkelio paslaugų įrenginys, todėl manytina, kad jos „atidarymas“ nėra veikla ir neatitinka kitų viešosios paslaugos sąvokoje nustatytų, ją apibūdinančių požymių, ir į tai, kad Kodekse formuluotė „stotelės atidarymas“ nevartojama, manome, kad nėra pakankamo teisinio pagrindo naujos stotelės atidarymą (taip pat ir papildomą reisą) laikyti atskira nuo keleivių vežimo viešąja paslauga. Aprašo 9³ punkte minimi pavyzdžiai (naujos stotelės atidarymas, papildomas reisas) susiję su keleivių vežimo viešosios paslaugos teikimo apimtimi, o ne atskira nuo šios paslaugos nepriklausoma veikla, kuri galėtų būti kvalifikuojama kaip savarankiška viešoji paslauga. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome vietoj formuluotės „papildoma viešoji paslauga“ vartoti tikslesnę formuluotę – „viešosios paslaugos apimties didinimas“ ar panašią.

2.2. Manome, kad Aprašo 9³ punkto nuostata, įpareigojanti savivaldybę visiškai finansuoti papildomos viešosios paslaugos teikimą, nedera su Kodekso 12 straipsnio 11 dalies, kurioje nustatyta, kad savivaldybė *gali iš dalies finansuoti* geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolius, patirtus teikiant viešąsias paslaugas, nuostatomis, t. y. Apraše nepagrįstai išplečiamas įstatyminis reguliavimas.

3. Aprašo 9³ Punktu siūloma nustatyti, kad savivaldybė (-ės) inicijuodama (-os) papildomos viešosios paslaugos teikimą esame maršrute (naujos stotelės atidarymą, papildomą reisą), turi prisiimti šios papildomos paslaugos teikimo sąnaudas. Manome, kad ši nuostata sudaro nepalankias sąlygas savivaldybėms, inicijuojančioms paslaugos kokybės ir prieinamumo gerinimą, lyginant su savivaldybėmis, tik prisidedančiomis prie neefektyvių maršrutų išlaikymo. Pažymėtina ir tai, kad paslaugos plėtra gali sukurti ne tik sąnaudas, bet ir papildomas vežėjo pajamas bei socialinę ir aplinkosauginę naudą. Todėl siūlome tikslinti šią nuostatą taip, kad apskaičiuojant reikalingą savivaldybių prisidėjimą būtų vertinami visi Aprašo 3 punkte nurodyti kintamieji. Taip pat svarstyтина, ar savivaldybė turėtų prisidėti savo lėšomis, jeigu dėl jos pasiūlytos iniciatyvos pagerėja (padidėja) pagal Aprašo 3 punktą apskaičiuojama socialinio, aplinkosauginio, traukinių užimtumo ir geležinkelio įmonių (vežėjų) sąnaudų ir pajamų koeficientų balų suma.

4. Aprašo 9⁴ punktas tikslintinas šiais aspektais:

4.1. Nurodoma, kad savivaldybėms nesutarus dėl papildomų išlaidų, atsiradus padidinus maršrutų dažnį, kompensavimo, sąnaudos tarp jų paskirstomos įvertinus maršruto ilgį ir stotelių skaičių kiekvienos savivaldybės teritorijoje. T. y. apskaičiuojant išlaidų paskirstymo proporciją reikia taikyti du rodiklius, kurie turi skirtingus matavimo vienetus. Todėl paprastas proporcinis paskirstymas nėra

galimas (nėra aišku, kokiam kilometrų skaičiui gali būti prilyginta stotelė, kilometrai negali būti sudėti su vienetais ir pan.). Siūlome punktą papildyti konkrečia apskaičiavimo formule.

4.2. Neaiški priežastis, kodėl punkto nuostatas dėl solidaraus ar pagal tam tikrą taisyklę apskaičiuoto išlaidų pasidalinimo tarp savivaldybių taikomos tik reisų dažnio pasididrinimo atveju, bet ne naujos stotelės atidarymo atveju (9^3 punktas) ir 9^2 punkte nurodytu atveju, kai savivaldybės, nusprendžia iš dalies kompensuoti nuostolius maršrute, einančiame per kelių savivaldybių teritoriją, bet neinicijuoja nei naujų reisų, nei naujų stotelių atidarymo. Siūlome papildyti punktą ir šioms atvejams taikytinomis nuostatomis.

4.3. Siūlytume nustatyti išimtį tam atvejui, kai maršrutas eina per savivaldybės teritoriją, bet traukinys toje savivaldybėje nestoja.

5. Aprašo 12¹ punkto formuluotė „Susisiekimo ministerija gali kompensuoti“ keistina į „Susisiekimo ministerija kompensuoja“, nes nurodo ne galimybę, o pareigą tuo atveju, kai yra sudarytas susitarimas dėl paslaugų teikimo nuostolių, patirtų atitinkamos kompetentingos institucijos jurisdikcijos teritorijoje, dalies atlyginimo.

6. Siūlome įvertinti galimybę tikslinti Aprašo 14 ir 17 punktuose apibrėžiamus kintamuosius P_{0KT} (prognozuojamas geležinkelio įmonių (vežėjų) pelnas, gaunamas iš veiklos, netiesiogiai susijusios su viešųjų paslaugų teikimu) ir P_{FKT} (faktinis geležinkelio įmonių (vežėjų) pelnas, gautas iš veiklos, netiesiogiai susijusios su viešųjų paslaugų teikimu), įvertinus tai, kad kintamasis gali įgauti ir neigiamą reikšmę (bus patirtas nuostolis). Tokiu atveju valstybei ar savivaldybei atsirastų pareiga apmokėti vežėjų nuostolius dėl vykdytos veiklos, kuri nėra viešųjų paslaugų teikimas. Manome, kad atsakomybę už tokius nuostolius turi prisiimti vežėjas. Siūlytina aiškiai nurodyti, kad tuo atveju, kai šių rodiklio reikšmė yra neigiama (patirtas nuostolis), ji keičiama į 0.

7. Aprašo 17 punkte apibrėžiamojo kintamojo IF apibrėžime į faktiškai suteiktas (manyta – vežėjui) subsidijas siūloma įtraukti ir gautas kompensacijos dėl traukinių vėlavimo ar atšaukimo. Minėta nuostata yra dviprasmiška – neaišku ar tokias kompensacijas gauna vežėjas (jeigu taip, tuomet iš ko?), ar visgi vežėjas jas moka keleiviams ar kitiems subjektams (tuomet šios išlaidos neturėtų būti laikomomis subsidijomis). Atitinkamai kompensacijos dėl traukinių vėlavimo ar atšaukimo arba turėtų būti įtraukiamos į skaičiavimą kaip atskiras kintamasis, arba atitinkama nuostata išbraukiama. Taip pat siūlytume įvertinti, ar išlaidos, atsirandančios dėl netinkamai suteiktos ar nesuteiktos paslaugos (vėlavimo ar atšaukimo) turėtų būti įtraukiamos į skaičiavimus, lemiančius kompensacijos vežėjui, mokamos valstybės ir (ar) savivaldybės lėšomis, dydį.

8. Neaiški Aprašo 17¹ punkto sąsaja su kitomis galiojančiomis ar keičiamomis Aprašo nuostatomis. Jeigu sąnaudos, patiriamos vykstant iš depo ar į depą nėra kompensuojamos (tokią prielaidą galima daryti iš Aprašo 14 ir 17 punktuose pateikiamų formulų), tuomet ši nuostata Apraše yra perteklinė, o jeigu yra kompensuojamos (tam tikra apimtimi) – konkretus kintamasis turi būti nustatytas 14 ir 17 punktuose pateikiamose formulėse.

Taip pat, kompleksiskai vertinant šį punktą ir Aprašo 14 ir 17 punktuose pateikiamus kintamuosius SOT (prognozuojamos traukinio sąnaudos, patirtos tik teikiant viešąsias paslaugas ir tenkančios vienam kilometrui) ir SFT (faktinis traukinio sąnaudų, patirtų tik teikiant viešąsias paslaugas, dydis, tenkantis vienam kilometrui) nėra aišku, ar sąnaudos, patiriamos vykstant iš depo ir į depą (t.y. patiriamos ne vežant keleivius ir bagažą, ir ne maršrute) yra priskirtinos prie sąnaudų, patirtų tik teikiant viešąsias paslaugas. Jeigu taip – formulų kintamieji tikslintini jas aiškiai nurodant, jeigu ne – formuluotė „faktinis traukinio sąnaudų, patirtų tik teikiant viešąsias paslaugas dydis“ tikslintina į „faktinis traukinio sąnaudų, vežant keleivius, bagažą maršrutais, kuriuose teikiamos viešosios paslaugos, dydis“.

9. Aprašo 17¹ punkto nuostatą taip pat siūlytume įvertinti poveikio regioninei plėtrai aspektu – ar nuostata, neleidžianti padidinti traukinių sąnaudų, patiriamų ne maršrute, nepaveiks esamo maršrutų tinklo ar reisų dažnumo. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai dėl tam tikrų objektyvių priežasčių (pvz. depų sistemos optimizavimo, infrastruktūrinių projektų ir pan.) šios sąnaudos augs.

10. Pažymime ir tai, kad poveikį regionų plėtrai ir savivaldybių biudžetams gali turėti ir kitos keičiamos Aprašo nuostatos. Todėl prašome šį vertinimą atlikti vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, pateikti išvadas dėl galimo poveikio regionų plėtrai lydimuosiuose dokumentuose, o išvadas dėl poveikio valstybės finansams papildyti ir poveikio savivaldybių biudžetams analize.

11. Pažymime, kad vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 8 punktu ir šio straipsnio 7 dalimi Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija turi parengti ir Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformos Elektroninių valdžios vartų portale paskelbti viešosios keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugos aprašymą ir viešosios kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugos aprašymą.

Vidaus reikalų viceministras (-ė)

V. Ališauskaitė, tel. (0 5) 271 8953, el. p. vaida.alisauskaite@vrm.lt
J. Ronkaitienė, tel. (0 5) 271 8661, el. p. justina.ronkaitiene@vrm.lt
A. Valickas, tel. (0 5) 271 8595, el. p. andrius.valickas@vrm.lt